

**[„SERBAREA GUVERNAMENTALĂ...”]
– de Mihai Eminescu [18 iunie
1883]**

Serbarea guvernamentală care s-a ținut la descoperirea statuei lui Ștefan V cel Mare (1456-1504) a dat ocazie la oarecari extravaganțe din partea roșiilor, cari n-au rămas fără, urmări de nu grave, supărătoare cel puțin.

Serbare guvernamentală zicem, pentru că din capul locului s-a băgat de seamă că roșii n-au îndestul tact pentru a nu se servi chiar de-o asemenea ocazie în favorul panglicăriei revizioniste și a frazelor sforăitoare și că se adună împrejurul bronzului ce reprezintă pe marele Domn nu spre a-l glorifica pe El, ci spre a lustrui nulitățile lor sub razele numelui său.

De aceea lumea mai bună n-a venit la serbare.

Regele a fost primit în Iași de cătră paragrafele bugetului statului, despărțite în plutoane de funcționari, de cătră viitorul foarte problematic al școalelor primare și de cătră câțiva negustori izraeliți.

Societatea ieșană în înțelesul adevărat al cuvântului s-a abținut cu totul de la serbare, lăsând câmp deschis lumii oficiale și oficioase.

Și la ce să fi venit oare? S-audă pe d-nii Cariagdi, Grădișteanu și C. A. Rosetti vorbind despre Ștefan Vodă, a cărui istorie o cunosc tustrei la un loc atât pre cât cunoaștem noi istoria Chinei? S-auză pe un d. Verussi, pictor de profesie și ofițer al stării civile din grația stăpânirii, zicând că un scaun din satul Vânătorii Neamțului e tronul lui Ștefan Vodă? S-auză valuri de ignoranță revărsându-se asupra-le, din partea unor oameni cari n-au ochi ca să priceapă suta a cincisprezecea și pe oamenii ei și cari, fără umbră de respect pentru. adevăr, drapează pe gigantul trecutului în hainele pestrițe ale unei păpuși? Să vii să vezi cum asemenea inteligențe laudă în față pe Ștefan și fac aluzie, în dos, la contimporanii de care atârnă favorile publice? Pentru asta să fi venit cineva, că s-auză nesfințindu-se religia trecutului

prin platitudini moderne?

Cu toate ca discursurile aveau acruul unor improvizațiuni nemistuite, nedemne de numele eroului, foile din Buda au luat în serios aiurările unui d. Grădișteanu bunăoară, au scris filipice au neliniștit până și pe calmii oficioși din Viena, ba i-a dat chiar foi din Strada Doamnei ocazia ieftenă de-a declara cu emfază:

Vom fi învinși, dar, căzând astăzi cu onoare, națiunea română va reînvia mâni și-n acest mod va re 'nvia în toată întregimea ei.

„În acest mod va re 'nvia „ e locuțiune clasică. Se vede că există mai multe moduri pentru a muri și a învia.

Alții dintre oratori au numit Iașii cetatea lui Ștefan cel Mare, deși chiar copiii știu că Iașii sunt scaunul lui Lăpușneanu și că Suceava era cuibul Domnului Moldovei. E ca și când s-ar numi Bucureștii cetatea lui Radu Negru, deși acesta la Câmpulung rezida.

În fine clasicul d. Grădișteanu spune că – într-o exploziune de dragoste – „bea în sănătatea femeilor române, căci atât valorează un popor cât valorează femeile sale”.

A esploda pentru atâta lucru dovedește un grad aproape necuviincios de combustibilitate. În orice caz în acest toast ar fi putut – d-sa îndeosebi – să lase cu totul afară numele unei Auguste persoane, care va fi puțin cam... uimită de onoarea ce i-o face d. Grădișteanu.

D-sa nu uită nici pe consiliarii tronului – pe bătrânii țării cum îi numește – dintre cari unul, d. Ioan Brătianu, a dat o dovadă strălucită de respect față cu cele rămase din bătrâni, prefăcând mormântul lui Mircea cel Mare în pușcărie pentru a crea o sinecură unei rude a Simulescului. Apoi onorabilul mai vorbi și de alți oameni, de cari n-avea nici un drept de-a vorbi:

Sunt unii cari lipsesc de la această solemnitate – nu știu pentru ce și nici voiesc să cercetez – români sunt și ei; să nu-i uităm, Maiestate... Ei te iubesc ca noi toți (de ex. ca baronul de Hahn, Candiano, Orășanu) căci ei văd în Maiestatea Ta nu pe regele României, ci pe regele românilor, cu concursul cărora Maiestatea Ta vei recăpăta pietrele prețioase ce mai lipsesc însă din coroana lui Ștefan cel Mare.

În adevăr lipsește Basarabia din acea coroană !

Și tu, Doamne Ștefane, stăteai mult și rece asupra acestei adunări de precupeți de hotare și n-ai izbit cu ghioaga Ta răpuitoare de eroi în capetele acestor reptile, acestor agenți provocatori ai străinătății.

O Doamne, Doamne, că mare mult ne-ai uitat !

Tu, scutul Creștinătății și cetatea Crucii, ai ascultat pe un C. A. Rosetti care-și bate joc de legea Ta strămoșească și care ca mâni se va îngropa ca patrupedele, fără preot și fără lumină.

Tu, care de patruzeci de ori, în patruzeci de bătălii te-ai aruncat în rândul întâi al oștirii, căutând martiriul pentru țară, ascuți oameni pentru cari patria și naționalitatea sunt o marfă pe care-o precupețesc?

Tu, ale cărui raze ajung până la noi ca și acelea ale unui soare ce de mult s-a stins, dar a cărui lumină călătorește încă mii de ani prin univers după stingerea lui; tu, care, însuși nemuritor, ai crezut în nemurire și, lumină din lumină, ai crezut în Dumnezeuul luminii, s' ascuți pe acești oameni incapabili de adevăr și de dreptate, pe acești traficanți de credințe și de simțiri?

În adevăr, ce fericire pentru toți românii, ce onoare de-a fi cetățeni într-o țară în care d. Grădișteanu, strălucitor prin morală și dezinteresare, ajunge om mare! Ce fericire pentru toți românii a vedea mâna regelui lor strângând pe-a

onorabililor eroi din glorioasa noapte de 11 februarie?

Ce fericire pentru toți de-a se vedea cetățenii unui stat în care fidelitatea februaristă se decorează, în care se pun semne de onoare pe piepturile celor ieșiți cu succes din academia Văcăreștilor!

Ar fi pentru toți românii o onoare, o fericire nespusă de-a trăi într-o țară guvernată de semenii morali ai d-lui P. Grădișteanu.

Sunt naivi cari cred că a urmări o idee politică cu orice preț e rău; că nu e indiferent principiul de viață în virtutea căruia un popor se constituie, că e mai trainic un popor incult, sărac, dar onest, decât unul, oricât de cult, dar nelegiuit și lipsit de orice scrupule. Sunt de ex. oameni cari cred că e mai bine a renunța la un plan decât de a-l urmări prin mijloace care – ar face ca un popor întreg să aibă aceeași concepțiune de onestitate și jurământ care au preponderat în glorioasa noapte. Chiar Ștefan Vodă va fi avut ideea naivă, el care pune ideea mai presus de toate. Dar el nu știa nimic – d. Grădișteanu e un înțelept și un virtuos. După ce țara noastră s-a moralizat atât de mult, în zilele lui Carol îngăduitorul, ar trebui să mai atragem și pe alți români în sfera noastră de profundă moralitate și de profundă onestitate publică și privată.

Poate că numai oameni răi or fi zicând că cei ce speculează patriotismul și naționalitatea la umbra mormintelor, cei ce, pentru a stoarce aplauze, compromit pozițiunea conaționalilor din alte țări, ar fi agenți provocatori ai străinătății, plătiți sau plătibili, de vreme ce asemenea oameni sunt venali !

Ei, dar românii sunt pățiți și nu vă vor asculta. Alte mâini, mai pure, alte inimi, lămurite în flacăra durerii și a abnegațiunii, vor ridica semnul tainei cei mărturisite înaintea unui popor ce-și așteaptă mântuirea, nu mâni de

negustor de vorbe și de principii, nu mâni de speculanți de sentimente.

Cât despre Austria, știm că, cu tot zgomotul gazetelor sale, ea nu va da nici o importanță aiurărilor unor oameni ușori și amețiți. Viena ne cunoaște mai bine decum ne cunoaștem noi înșine și n-o induc în eroare asemenea declamațiuni goale.

Numai unele rectificări ne permitem.

O foaie din Viena („Deutsche Zeitung”) numără pe d. Grădișteanu între familiile din Moldova. A păzit Dumnezeu Moldova de – asemenea virtuți.

Zgomotele foilor ungurești sună ca totdeauna a deșert, pentru că presa lor înclină a exagera toate. La Viena rezidă din contra o politică calmă și de veacuri bine sfătuită, o dinastie străveche, care, în decursul lungii sale vieți istorice, va fi trecut cândva și prin apele demagogiei și va ști, din Regestae dacă nu din practică, la câtă umilire ajunge o coroană și un popor, care, ca noi, coboară în noroiul desfrâului și al neadevărului.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro